

Emojier, interjektioner og affekt – sorg og medfølelse på Facebook

Tina Thode Hougaard
Aarhus Universitet

1. Indledning

Med udgangspunkt i data fra en dansk facebookgruppe *Fighting for Magnus (MIV)* der er samlet om at følge og støtte en familie hvis yngste barn rammes og dør af kræft, vil jeg undersøge hvordan mange af de knap 25.000 medlemmer af denne gruppe kommunikerer sorg og medfølelse. Hovedspørgsmålet i artiklen er derfor: Hvad kendetegner vores sprogbrug når vi skriver om sygdom og død i en facebookgruppe? Facebookgruppen er åben og offentlig tilgængelig, og Danmarks Radio producerede i 2015 en dokumentar om forløbet (Kampen for Magnus). Alligevel har jeg på grund af det personfølsomme i min dataindsamling søgt og fået tilladelse af forældrene til at bruge data fra gruppen som case og citere herfra. Med henblik på at efterleve AoIRs etiske retningslinjer fra 2012 (Markham & Buchanan) var mit etiske ideal 'to do no harm', og jeg har således forsøgt at indskrænke antallet af citater og ligeledes kun fokuseret på gruppens følgere og ikke på de direkte berørtes kommunikation.

Jeg har valgt at fokusere på to områder som ligger lidt i periferien af sprogforskningen: Interjektioner og emojier. I empirien er denne type sprogbrug meget hyppig, hvad der måske kan virke overraskende da både interjektioner og emojier umiddelbart forbindes med ekspresiv og måske lidt overfladisk sprogbrug, men også mere forventelige typer sprogbrug som fx kondolence og metaforiske omskrivninger af døden og den afdøde forekommer. Det giver tilsammen et billede af hvordan online sorg udøves på Facebook i støttegruppen.

Idet jeg både går kvalitativt og kvantitativt til data, viser der sig interessante mønstre hvad angår valg af faste udtryk, emoji'er, metaforer og andre billedlige udtryk, men også den høje forekomst af interjektionerne *åh* og *puha* undersøges og diskuteres. Mange af de sproglige og visuelle tegn kan anses som epideiktisk kommunikation og dermed forstås som udtryk der øger intensiteten i tilslutningen til bestemte værdier (Perelman & Olbrecht-Tyteca 1969) og virker samfundsforklarende og -styrkende (Condit 1985). I den sammenhæng er kondolence og sympatitilkendegivelser særligt fremtrædende, men kan brugen af bestemte interjektioner også beskrives som epideiktisk, eller kalder disse sprogvalg på en forståelse af kommunikationen som affektiv ventilerings?

2. Emoji'er og interjektioner som underudforskede områder

Undersøgelsen trækker på forskning fra tre forskellige felter: interjektioner, emoji'er og affekt. Eftersom fokus er på at afdække særlige træk ved sprogbrugen i denne særlige interaktionssituation, vil jeg primært inddrage tidligere teorier om interjektioner suppleret med den indtil videre ret sparsomme videnskabelige litteratur om emoji'er. Affektforskningen er meget omfangsrig og har mange facetter samtidig med at den desuden har gennemgået en udvikling hvor positionerne er blevet tegnet kraftigt op netop vedrørende forholdet mellem sprog og affekt (Knudsen & Stage 2015). Fra affektforskning hentes begreber som ventilerings og "affective dumping" (Brennan 2004), men selve diskussionen om det er affekter eller følelser der sprogliggøres og dermed hvor umiddelbart sproget er, vil ikke blive behandlet i denne artikel.

I en lingvistisk beskrivelse af interjektioner kan man lægge vægt på at de, selv om de i reglen kun består af ét ord¹ eller få konsonantiske lyde og derfor af nogen bliver betragtet som "ikke-ord" (Ameka 1992:105), konstituerer en fuldstændig ytring med propositionelt indhold. Det semantiske indhold er for nogle interjektioner fast konventionaliseret, fx *øv*, mens andres betydning er underlagt store

¹ De fleste interjektioner består af ét ubøjeligt morfem, nogle endda kun af fonemer hvis semantiske værdi kan være usikker og ortografi varierende som fx interjektionen *ts*, som måske er en forkortet version af *tja* med betydningen forbehold eller tvivl.

individuelle og situationelle forskelle, fx øj, der både kan angive positiv og negativ overraskelse.² Interjektioner tilhører en del af sproget der ikke er beskrevet særligt dybtgående og desuden konstant udvider inventaret og betydningsnuancerne.

I en mere funktionelt orienteret beskrivelse kan man fremhæve brugen af interjektioner som sprogliggørelse af en kropslig reaktion, som ”response cries” (Gofmann 1981:78 f.), dvs. som mere eller mindre spontane lyde der kommunikerer en umiddelbar reaktion, mens andre vil anfægte det spontane og tværtimod anføre at alle interaktionelt frembragte sproglyde er konventionelt og socialt motiverede og dermed altid tjener en mere eller mindre reflekteret intention. Selv latter kan tilbageholdes hvis dette tjener et særligt formål (Jefferson 2004). Interjektioner ses også som ”illokutionære operatorer” (Hansen og Heltoft 2011:1113)³ der angiver hvordan en ytring, en situation eller en handling skal forstås, en art ”afkoder” (Ameka 1992:107). Interjektioner bruges dermed for at give et subjektivt og relativt umiddelbart udtryk for noget der er bundet til ens person og personlige oplevelse, men også til at dirigere modtagerens opfattelse som en art forståelsesvejledning. Jeg vil senere i artiklen diskutere dette i forhold til begreber som nærvær og ventilering.

Emojier er billedtegn skabt i Japan i 1998-1999 af Shigetaka Kurita (Stark & Crawford 2015). De kan betragtes som en videreudvikling af emotikoner (smileyer) som skabes af tastaturtegn, fx :-), hvorimod emojier er skabt via en html-kode og fremstår som små farvede billeder af ansigter og andre figurer, fx mad, bygninger og dyr. Emotikoner skrives mens emojier vælges fra en menu⁴ på telefonen eller computeren. Man kunne derfor tro at emojier fremstår langt mere standardiserede end ’gammeldags’ smileyer, men samme html-kode realiseres meget forskelligt i forskellige medier, hvad der gør afkodningen usikker (Miller et al. 2016). Kommunikation via billedtegn går helt tilbage til de gamle ægypteres hieroglyffer og har både

² <http://odt.hum.ku.dk/form/oelj/>

³ Hvorvidt interjektioner er talehandlinger eller ej, diskuteres af Ameka (Ameka 1992).

⁴ I begyndelsen var der over 800 emojier. Dette tal er flere gange blevet udvidet så der nu er over 1800 forskellige emojier, bl.a. for at give mulighed for at vælge forskellige hudfarver.

dengang og nu rebusagtig karakter.⁵ Dog tyder meget på at brugen af emoji'er som en afart af emotikoner mere end indholdskommunikation er social og følelsesmæssig kommunikation der tilpasses forskellige relationer (Kelly & Watts 2015). Jeg vil senere behandle det som emoji'ers modale funktion.

Selv om der er mange ligheder mellem emoji og emotikon, har jeg her valgt at fokusere på emoji'er fordi de er langt de hyppigste i mine data hvor 91 % af alle kommentarer indeholder en eller flere emoji'er. Denne signifikans understøttes af Herring & Dainas' undersøgelse (2017) hvor emoji'erne udgør 68,9 % af alle grafikoner (deres samlebetegnelse for emoji'er emotikoner, billeder klistermærker, videoer og GIF'er). Emoji'er er øjensynligt så hyppige fordi de "hit a sweet spot – they are neither too large nor too detailed" (Herring & Dainas 2017:8) hvad der gør dem let anvendelige i mange forskellige situationer og dermed nærmest multifunktionelle.

Som forskningsobjekt er emoji'erne en hastigt fremvoksende disciplin hvis bidrag stadig er temmelig sporadiske. Indtil videre er der forsket lidt i stilistiske variationers betydning (Miller et al. 2016, Schnoebelen 2012) hvor det bl.a. diskuteres i hvor høj grad den samme emoji's diverse realisering (pga. forskellige platformes fortolkning) påvirker forståelsen og anvendelse af denne emoji, fx "grinning face with smiley eyes" der tolkes så forskelligt som "blissfully happy" og "ready to fight" (Miller et al. 2016). Tvetydigheden som uomgængelig faktor går igen i flere undersøgelser (Lebduska 2014, Miller et al. 2016, Herring & Dainas 2017). Emoji'er som en visuel komponent fremhæves som afgørende for at forstå teksters materialitet og dermed for forståelsen af tekst som oplevelse (Lebduska 2014). Også emoji'ers mulige grammatik diskuteres (Ewans 2015), men langt de fleste undersøgelser interesserer sig i en eller anden grad for hvordan emoji'er kobles til følelser og affekt (Stark & Crawford 2015). Eftersom min artikel tilstræber at analysere en affektiv situation for netop at se om der er særlige mønstre når det kommer til verbal håndtering af oplevelser af særlig udfordrende følelsesmæssig karakter, vil jeg kort redegøre for pointerne fra sidstnævnte artikel.

⁵ Der refereres ofte til et latinsk ordsprog *non verbis sed rebus* – ikke med ord, men med ting.

Stark & Crawford betragter emojier som symboler for affektiv mening hvis stærke indtryk gør at de konstant befinder sig i et skisma mellem at fungere som reel repræsentation af menneskelig reaktion og kommerciel udnyttelse og forfladigelse⁶ (Stark & Crawford 2015:1). Brug af emoji betragtes som emotionel kompetence og som en ny vej til digital følelsestilkendegivelse hvad der i mange år netop er blevet betragtet som mærkbart fraværende eller kaldende på kompensation (Hougaard 2004). Smileyen, som emojiens forløber, betragtes som tom og dermed ”ready for meaning” (Stamp 2013 via Stark & Crawford 2015:2). Med smileyer og senere emojier bliver følelser noget der sker; følelsernes kraft krystalliseres ind i et lille tegn hvis virkning forstærkes af denne fortætningsproces samtidig med at receptionen omgærdes med en vis usikkerhed og derfor desto stærkere hermeneutisk impuls pga. tegnenes forsimplede og antydende karakter (Stark & Crawford 2015:3-4). Hvad mon afsenderen præcist vil sige med brugen af enhjørning-emoji'en eller fiskeflaget? Tegnenes kryptografiske invitation, når flere tegn kombineres til en rebuslignende ytring, kan både forårsage nydelse og frastødning hos modtageren (Stark & Crawford 2015:4).

Emojier har lige som smileyer og interjektioner en vis illokutionær kraft (Dresner & Herring 2010) der understreger og tilfører modalitet til udsagnet og handlingen (Rathje & Hougaard 2017). Men tegnene rummer også en fatisk og relationelt understøttende kraft gennem gensidig bekræftelse og bliver på den måde en social teknik: ”they help people in digital environments cope emotionally with the experience of building and maintaining social ties” (Stark & Crawford 2015:8), og som jeg senere vil vise, hjælper emojier også med håndtering af følelser som fx medfølelse og kondolence i særligt svære sociale situationer.

3. Sorg og medfølelse udtrykkes på mange forskellige måder

Sygdom og død er særligt vanskelige situationer der kalder på en speciel type kommunikation. Det føler mange særligt når de konfronteres med dødsfald. ”Death in general is still subject to silence and alien-

⁶ Ifølge Tække (2016) fokuserede Facebook netop på det kommercielle med indførelsen af 6 forskellige emojilignende reaktioner i foråret 2016 hvor der er flest positive reaktionsmuligheder.

ation” (Christensen & Gotved 2015:4). Hvorvidt det har afgørende betydning for hvordan vi udtrykker vores følelser i disse situationer om vi kommunikerer mundtligt ansigt til ansigt eller digitalt, har jeg ikke haft mulighed for at foretage en komparativ undersøgelse af, men nærværende case, hvor en meget stor facebookgruppe⁷ følger og kommenterer en 8-årig drengs sygdomsforløb og død, kan give et bud på hvordan vi udtrykker os i den situation, og hvad vi vælger at fokusere på. Undersøgelsen viser dels at bestemte situationer kalder på bestemte faste udtryk og tegn, men også at udtryk, der ellers regnes for primært tilhørende en meget spontan fysisk interaktionssituation, interjektionerne, også finder vej til skærmen – i et overraskende højt antal. Analysen vil dels give kvantitativt indblik i hvad der oftest udtrykkes, dels undersøge hvordan bestemte højsfrekvente metaforer, interjektioner og emoji'er bruges i denne særlige situation.

3.1 Faste udtryk: *Hvil i fred, RIP og kondolere(r)*

Med hjælp fra analyseværktøjet Digital Footprints⁸ har jeg kunnet afgøre hvilke ord der blev brugt mest i præcist definerede tidsrum.⁹ Jeg har således undersøgt to signifikante tidsrum: Døgnet efter drengens død og døgnet omkring Danmarks Radios udsendelse af dokumentaren der fulgte hele forløbet. Begge tidsrum var kendetegnet af meget høj aktivitet i den undersøgte facebookgruppe. Hvor top ti-listen over de mest anvendte ord i alle øvrige perioder viste udpræget sammenfald med det der i reglen regnes for de almindeligste danske ord¹⁰, nemlig *og, det, er, i, at, til, jeg, så, en*, var der i de to nævnte tidsrum væsentlige undtagelser. På drengens dødsdag var *kondolere(r)* det tredjemest anvendte ord (1448 forekomster), og udtrykkene *hvil i fred* og *RIP* (i forskellige udformninger) kom ind på en henholdsvis 18. og 25. plads. Valget af udtryk er ikke overraskende da de alle tilhører

⁷ Facebookgruppen havde på sit højeste mere end 25.000 medlemmer.

⁸ Udviklet af en forskergruppe ved Aarhus Universitet: <http://digitalfootprints.dk>

⁹ I de statistiske resultater tager jeg ikke højde for at de undersøgte ord kan være stavet på flere forskellige måde, herunder med stavfejl. Alle tallene vil derfor sandsynligvis være lidt højere end her angivet.

¹⁰ <http://sproget.dk/temaer/ord-og-bogstaver/hvad-er-de-mest-almindelige-ord-pa-dansk>

hvad man kunne kalde inventaret for demonstration af deltagelse i forbindelse med dødsfald; ses også i en tidligere undersøgelse af RIP-sider på Facebook (Klastrup 2014).

Men i forhold til hvilke ord og ordklasser der normalt ligger blandt de hyppigste i dansk, nemlig verbalet *er* og ovennævnte småord (konjunktioner, pronominer og præpositioner), er det overraskende at verbalet *kondolere(r)* er så udbredt, særligt da det tilhører en gammeldags og formel del af det danske vokabular som mange antageligvis oplever som fremmed og akavet (Egebo 2015). Da verbet oftest bruges elliptisk, dvs. uden subjekt, og ofte i infinitiv¹¹ eller optativisk konjunktiv¹², kunne det tyde på at udtrykket bruges emblematiske som en komprimeret situationstilpasset måde at tilkendegive sin medfølelse på uden at vove sig ud i lange forklaringer hvor hver enkelt ords vægt pludselig føles meget stor. At den etymologiske betydning af *kondolere* er at 'føle smerten med' de efterladte, er muligvis ikke præsent for den enkelte sprogbruger i situationen, og man kan følgelig diskutere om brugen af *kondolere(r)* er så ritualiseret en sprogbrug at ordet er pragmatiskaliseret til udelukkende at være en måde at performe deltagelse på. Ritualer er ifølge Goffman (1971:62) med til at understøtte den sociale orden, og således kan man betragte *kondolere(r)* som et passende rituelt udtryk i denne situation. Det kan følgelig diskuteres om deltagerne udelukkende handler i overensstemmelse med situationen og normen og gør det forventede, eller om de udtryk jeg senere vil analysere, peger i retning af en mere personligt motiveret deltagelse, ligesom det også kan diskuteres hvilken betydning den massive gentagelse af samme udtryk har, dvs. om det kan ses som en form for kollektiv intentionaltitet hvor hver enkelt indlæg kommer til at bidrage til en stor samlet oplevelse af medfølelse.

Samme rituelle funktion kan sandsynligvis tilskrives de to øvrige udtryk hvor *fred* og *hvile* indgår som essentielle dele af udtrykkene om end det i *RIP* sandsynligvis ligger som et mere ubevidst indhold på grund af forkortelsen af de betydningsbærende udtryk *rest* og *peace*

¹¹ Selv om udtrykket også rammes af r-drop, er langt de fleste eksempler uden r-endelsen alenestående infinitiver.

¹² Man kan argumentere for at se *kondolere* som en form for ønskeform med betydningen 'jeg ønsker at du skal opleve medfølelse'.

til det symbolagtige akronym *rip* eller *R.I.P.* Hvorvidt afsmitningen fra engelsk hænger sammen med en generel tendens til anglicisme eller det voksende fokus på offentlig funeral hyldelse i forbindelse med både kendissers og almindelige menneskers død (Klastrup 2014), er uklart. *Fred* og *hvile* bærer lidt lige som kondolence en kulturel arv med sig – her dog om at imødesee den evige hvile, dvs. paradiset – med en konsekvens som de færreste sikkert oplever helt præsent når de bruger udtrykket. At kalde det platituder ville dog indebære en mangel på anerkendelse af at sprogbrugerne muligvis faktisk ønsker fred og hvile som den endelige tilstand.

3.2 Metaforer: *Kamp/krig* eller *engle/lys*

Analysen af de forskellige metaforer eller billedlige udtryk der bruges i Facebookgruppen, viser en tendens til at fokusere på tiden inden døden som en kamp og på tiden efter døden som noget lyst og håbefuldt. Medlemmerne af gruppen betegner sig selv som *krigere* (*figther*) eller *soldater* der kæmper for drengen og beskriver ham og hans familie som *sej* og *tapper* og derved betoner udholdenhed og *jernvilje* som vigtig evner. Forældrene bliver endda omtalt som *superhelte*, *idoler* og som nogen der giver stor *inspiration*. I disse metaforer fokuseres således på det kraftfulde, stærke og ukuelige hvis intensitet mange udtrykker deres *dybeste respekt* for. Den slags epideiktiske udtryk har udover et regulært formål om at mindes og ære de berørte også en funktion af at behandle grundlæggende værdier og holdninger; på den måde kan udtrykkene være med til at konstituere og konsolidere de sociale og kulturelle fællesskaber (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969) – her om at stå sammen i modgang og ikke bare lade sig besejre uden at kæmpe imod.

Lige efter drengens død ønsker mange at sætte ord på hans nuværende tilstand, og ud over betegnelsen *lille mand/kriger*, der refererer til den værdigt kæmpende, vælger de fleste betegnelsen *smuk stjerne*, *lille engel* eller lignende. Stjerne og engel som ikke-jordiske materialiteter understreger på vanlig eufemistisk stil døden som noget der er svært at tale direkte om. Når der hverken bruges ordene *død* eller *sjæl* om drengen, hænger det sammen med en udbredt tendens til i online sorg at tilkende den døde en form for fortsat eksistens

om end transformeret til noget metafysisk (Christensen & Sandvik 2015). Døden behandles mere som en forvandling end et ophør af eksistens. Og det handler tilsyneladende ikke kun om det vanskelige ved at slippe kontakten til den afdøde, for denne opfattes ydermere som noget der passer på de 'tilbageblevne'. Dette valg af ord kan dels skyldes at *sjæl* opleves som noget mere religiøst, dels at *sjæl* tænkes som noget immaterielt der er adskilt fra kroppen, en tanke de fleste sandsynligvis skyder væk fra sig eller oplever meget abstrakt. En stjerne og en engel derimod rummer konnotationer i retning af et lykkebringende stjernesud eller beskærmende skytsengel (*ser ned på jer*), hvad der understreger en fortsat samhørighed og omsorg. "Angels are messengers, travelling from heaven to earth and back" (Walter et al. 2011:16). Engle ses, deres metafysiske eksistens til trods, ofte billedgjort som menneskelignende hvidklædte væsner med vinger og dermed med langt mere krop end en sjæl hvad der i sorgtilstanden sandsynligvis gør dem mere attraktive som forståelsesfigurer.

Metaforer er kraftfulde, men kan også opleves med stor ambivalens (Semino 2015). Allerede i 1978 udfordrede den amerikanske aktivist Susan Suntag i sin bog "Illness as Metaphor" den "blame the victim"-mentalitet bag sproget der ofte endte med at skyde skylden på offeret der tabte krigen fordi denne altså ikke kæmpede stærkt nok. Semino arbejder sammen med sine kolleger på at skabe en "metafor-menu" (Semino 2015) for at give alle mulighed for at finde metaforer de kan identificere sig med. På trods af fortsat kritik af krigsmetaforen: "Men min datter tabte ikke nogen fucking kamp. Hun døde af en frygtelig sygdom. Hun er ingen taber"¹³, viser materialet og diverse kampagner som fx Knæk Cancer at den stadig er meget udbredt, men materialet viser også forsøg på at modgå metaforens negative kraft som i eksempel 1 hvor afsenderen omskriver drengens død til at være *startet på en frisk*:

(1) Han tabte ikke kampen - MIV er startet på en frisk ♥ al min kærlighed og alle mine tanker til familien

¹³ <https://www.facebook.com/anders.l.schmidt/posts/10152769858242487> (Af Anders Legarth Schmidt).

3.3 Interjektioner: *Åh* og *puha*

Statistikken over de 100 mest brugte ord i denne facebookgruppe indeholder som helhed ingen interjektioner, så selv om gruppens fokus på sorg og medfølelse befinder sig i et emotionelt område hvor reaktioner, der også kan føles rent kropsligt, kan komme ekspressivt til udtryk, er det ikke primært interjektionerne der dominerer. Tværtimod er kognitive og reflektive udtryk som *tanker* (25. mest brugte ord), *håber* (43. mest brugte ord) og *ønsker* (93. mest brugte ord) hyppigt anvendte. Men i de to undersøgte tidsrum ser dette billede noget anderledes ud.

På dødsdagen er det 82. mest brugte ord interjektionen *åh*. Forstået som sansens ekko (Jakobson 1960:373) afspejler den hyppige brug af *åh* at mange af gruppens medlemmer har oplevet noget der får dem til at udtrykke deres umiddelbare følelse som et ekko af deres egen fysiske reaktion og som "a transmission of affect" (Brennan 2004:3), dvs. som en overføring af den kropslige oplevelse og dennes energi til ord. *Åh* står i næsten alle tilfælde i begyndelsen af ytringen som i eksempel 2 og kan dermed fungere som en form for afstemmende indledning. Det er dog også muligt at forstå den initiale placering som en følelsesudladning der bruges til at 'få hul på' alle følelserne.

(2) Åh Gud nej hvad er der dog sket ? Jeg har slet ikke hørt noget ?
♥♥♥ Hvad skete der ?

Åh har ifølge ordnet.dk flere betydningsmuligheder hvor 'skuffelse' og 'forsigtig benægtelse' nok kommer tættest på den måde hvorpå det bruges i denne sammenhæng. Ordbøgers betydningsafdækning må naturligt nok være rudimentær i forhold til situationelle betydningsnuancer, og selv om Ordbog over Dansk Talesprog (ODT) via inddragelsen af konversationsanalytiske perspektiver er gået meget videre i deres leksikografiske afdækning, rammer heller ikke de helt det der er på færde i disse deltageres brug af *åh*. Spørgsmålet er om der er en motiveret sammenhæng mellem interjektionens lyde og dens betydning eller om kropslige faktorer kan retfærdiggøre at betragte nogle interjektioners udseende som kropsligt motiveret. Når det kommer til interjektioner, er det efter min mening vigtigt også

at tilkende det rent fonosemantiske stor opmærksomhed og dermed give et bud på hvad valget af fonemerne *å* og *h* betyder. Selv om vi her har med skrevne interjektioner at gøre, mener jeg stadig den fonetiske realisering af interjektionen *åh* er afgørende for forståelsen af sprogbrugen. *H* er en ikke-hvislende hæmmelyd, dvs. glottal ustemt ikke-sibilantisk frikativ (Grønnum 2009 (1998):137) der helt automatisk fremkommer når man eksspirerer efter at have holdt vejret eller på anden måde udånder hørbart. Det at den er ustemt og ikke-hvislende, tyder på at lyden fremkommer når taleorganerne netop ikke gør noget for at påvirke luftstrømmen, altså at man ikke intentionelt påvirker lyden til at udtrykke noget bestemt. Hørbart udånding kan dog også bruges intentionelt, fx ekspressivt som et suk (Garcia 2013:43). Selvom det at sukke som bekendt kan betyde mange forskellige ting afhængig af situationen, går det opgivende eller lettende element igen og ses tydeligvis også i mange af indlæggenes i facebookgruppen som fx i eksempel 3:

(3) Åh sikke en forfærdelig nyhed 🙄 rip Miv. 😞 🚗

Åh optræder i materialet hyppigt sammen med *nej*, som i eksempel 2, med en forsigtig eller måske snarere opgivende og fortvivlet benægtelse af det skete. Valget af fonemet *å* frem for fx *o* eller *u* hænger sammen med denne antydning af opgivelse og forstemthed hvor *oh* ville være for højtideligt og *uh* snarere udtrykke gysen eller spænding. *Å* bliver i denne sammenhæng den mest umarkerede vokal.

Når mange af deltagerne netop denne dag indleder deres indlæg med *åh*, kan det ses som et bevidst forsøg på at kommunikere sympatetisk med de berørte ved netop med interjektionen at formidle at de har levet med i familiens kamp. Med en form for tilbageholdt åndedræt har de fulgt udviklingen, og da den forfærdelige melding om drengens død kommer på Facebook¹⁴, bliver kroppens anspændthed og den intense og håbefulde venten abrupt afløst af en tom og mat håbløshed. Deltagerne lader deres sorg og opgivelse komme direkte til udtryk gennem *åh* og derved performer de samtidig medlidenhed og deltagelse fordi de ikke kun beretter afklaret og velformuleret om

¹⁴ Denne opdatering får 2639 kommentarer.

deres medfølelse, men tværtimod lader affekten komme til tasterne og ekspliciteres i en interjektion som i denne optik kunne betragtes som den mest ægte form for kondolence (føle smerte med).

Spørgsmålet er om det samme gør sig gældende for den anden højfrekvente interjektion i materialet, *puha*, som på den dag dokumentaren bliver sendt, ligger på en 92. plads over de hyppigste ord. Interjektionen ligger faktisk endnu højere hvis man medregner *pyha* og forskellige stavemåder af begge interjektioner: *pyha*, *pyhaa*, *puh*, *puu*, *phuuha*, *puhhh haaa*. Der forekommer over 11 forskellige mere eller mindre ekspressive måder at stave stort set det samme på.

(4) Puhhhhh haaaa har godt nok røde øjne og en næse der er meget løbende :’(:(’(så sejt i har kunne lave programmet ... og tager hatten af for den måde i håndtere det på som skilsmisse forældre ... stærkt gået ♥♥♥♥♥♥♥♥♥♥

Udover det ekspressive element, der primært afspejler den enkeltes personlige intensivering af udtrykket som kan ses i eksempel 4, er spørgsmålet om der er afgørende forskel på at skrive interjektionen som et enstavelsesord, fx *puh*, eller tostavelsesord, fx *puha*, på samme måde som det også er interessant at undersøge hvad forskellen er på at skrive *pyha* og *puha*? Er *puh* knap så voldsom som *puha*, og er der en tendens til at forstå *puha* som noget lidt mere ubehageligt end *pyha*, eller er der tale om intuitive og personlige anvendelser der bør have en lignende intuitiv og individuel fortolkning?

Ligesom med *åh* er de leksikografiske forklaringer på *pyha* og *puha* ikke helt tilstrækkelige når vi dykker ned i interjektionernes forskellige realiseringer. Ordnet.dk foreslår både ubehag, anstrengelse og lettelse, hvor sidstnævnte forklaring rimer bedst med konteksten og med ovenstående udlægning af *åh* som deltagerens måde at vise sin egen medleven på og derigennem måske også en form for medfølelse. Netop den indholdsanalyse har ODT også, der skriver om *puha* at det er ”en medlevende kommentar til den begivenhed der fortælles om”. Spørgsmålet er blot om *puha* virkelig er medlevende eller snarere lige som *åh* er en form for ventilerende af egne umiddelbare reaktioner

– her på at have set den bedrøvelige og patosbelagte dokumentar? Meget tyder på at de forskellige udgaver af *puha* eller *pyha* primært skrives som en personlig reaktion på at noget ubehageligt for beskueren er overstået.

En del af *puha*'erne optræder sammen med et *åh* eller kommentarer som fx *den var hård* eller *det var barsk at se*, hvad der peger på at deltagerne har fokus på deres egen involvering og føler en umiddelbare kropslig reaktion som kalder på at komme til udtryk prompte. Disse interjektioner kan betragtes som ”affective dumping” (Brennan 2004:6) der kort forklaret er det at man forsøger at komme af med affekten fordi den ellers virker som en affektiv byrde på kroppen. Når denne affektive energi på ’dokumentardagen’ ikke kommer ud som et *åh*, men et *pyha* eller *puha*, kan det skyldes at fokus her i højere grad er på den enkeltes oplevelse af udsendelsen som en barsk oplevelse som ønskes delt med andre i samme situation og ikke i så høj grad på at udvise medfølelse med de efterladte.

Fonologisk forstået er *puha* og *pyha* både længere (to stavelser) og mere komplekse end *åh* fordi de både rummer hæmmelyden *h* og klusilen *p* der på forskellig vis obstruerer luftstrømmen. Klusilen indebærer først en fuldstændig blokering af luftstrømmen hvorefter denne kan strømme hørligt ud af munden. I forlængelse af den fonosemantiske analyse af *åh* kan man betragte både *pyha* og *puha* som en endnu kraftigere markering af den opsparede og bundne energi der holdes tilbage via den lukkede mund. At munden åbnes til et ustemt *p* og ikke et stemt *b*, understreger bevægelsen fra helt kontrolleret lukke til eksplosiv aspiration som forlænges over i frikativten *h* i begge interjektioner. Fonosemantisk kan man sige at *puha* og *pyha* derved får større mulighed for at være betydningsbærende end *åh*; det tilbageholdte åndedræt tydeliggøres i interjektionens klusil og får dermed et større fokus. Den lyd der kommer efter at man har holdt vejret både i reel og overført betydning, angiver at spændingen har været stor og ’forløsningen’ desto større.

Sammenligner man *pyha* og *puha*, vil man finde en lille, men væsentlig betydningsforskel. *Pyha* kan kun bruges i situationer hvor noget reelt er overstået, en fare er drevet over. Både *puha* og *pyha* indeholder en form for tilkendegivelse af medleven og medfølen i

en hård situation, men hvor *pyha* markerer det forbigangne, indikerer *puha* at udfordringen i en eller anden grad stadig er tilstede. *Puha* kan samtidig rumme et element af afstandtagen idet man faktisk ikke ønsker at påtage sig den smerte der er forbundet med det ubehagelige i stil med 'godt det ikke er mig', hvad der måske kan skyldes dette at smerten i en eller anden grad stadig er gældende. Ser man fonosemantiske på at vokalforskellen på rundet for-tungevokal *u* og rundet bagtungevokal *y* kan udløse denne semantiske betydningsforskel, kan det måske begrundes i graden af spænding i munden (og kroppen) idet det kræver mindre spænding at forme bagtungevokalen i *puha*. Med fare for fonosemantiske overfortolkning kunne det tilbagetrukne *u* ses som en lille markør for tilbagetrukken attitude.

3.4 Emojier: Gråd, engle og bedende hænder

En anden meget udbredt måde at tilkendegive sine følelser på er gennem de digitale emojier. 91 % af alle kommentarerne på facebookside indeholder en eller flere emojier, og hele 29 % af kommentarerne består udelukkende af emojier. Hjeriteemojien er den mest udbredte og forekommer i mange forskellige udgaver, dvs. i forskellige farver (rød, blå, sort, lilla), former (hele, revnede/knuste og fordoblede) og som øjnene på ansigtemojier. Brugt symbolsk kædes hjertet sammen med følelse hvad der gør det meget anvendeligt til både at vise kærlighed, venskab, medfølelse og i emoji-sammenhæng til ikke at virke kold, som det ses i eksempel 5 hvor en pige mellem 13 og 15 år giver følgende forklaring på brugen af emoji:

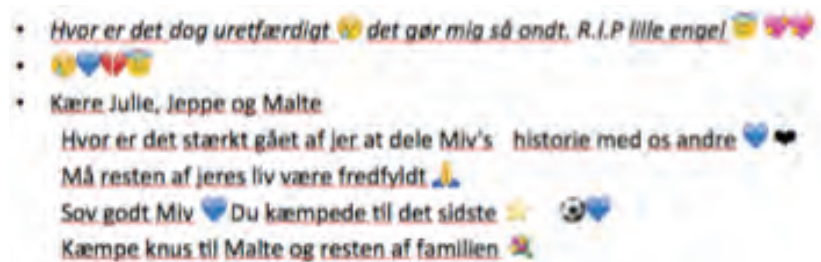
5. *Syntes det er lidt mere sødt at sende et hjerte til min veninde f.eks., end bare at skrive koldt uden nogle emojis.*¹⁵

Den anden helt store kategori er ansigtemojier i mange forskellige udgaver, men som det ses i nedenstående eksempelsamling (bestående af tre forskellige indlæg fra forskellige deltagere), er grædende emojier og engleemojier i overtal i materialet. Grædende emojier forekommer

¹⁵ Eksemplet stammer fra en spørgeskemaundersøgelse med 710 deltagere (Rathje & Hougaard 2017).

både som den triste med en enkelt tåre i øjenkrogen som ses i eksempel 6, og som en hulkende emoji (Loudly Crying) hvor gråden løber ned ad emojiens ansigt, se eksempel 3.

Eksempelsamling (6-8).

Som det ses i eksempelsamlingen ovenfor, er der adskillige anvendelsesformer. Emojier kan understrege eller intensivere et udsagn, dvs. som en art mådetegn (Elbro & Joensen 2013:17) som i eksempel 6 hvor den grædende emoji understreger ordet *uretfærdigt* og hele den modale sætningskonstruktion udgjort af gradsadverbierne *hvor* og *dog*. De kan erstatte verbalsproglig meddelelse (se eksempel 7 der kun består af 4 forskellige emojier), og de kan have en form for ytringsadskillende funktion, som i eksempel 8 hvor emojierne er placeret efter sætninger eller fraser som et interpunktionstegn. Interessant i denne artikels sammenhæng er at zoome ind på de to første anvendelser: som markør af modalitet og som substitution for ord og sætninger.

Modalitet udtrykkes ofte gennem modalverber og adverbier¹⁶ som viser afsenderens attitude til det skrevne. "Modality could [...] be defined as the grammaticalization of speakers' (subjective) attitudes and opinions" (Palmer 1986:16) og forstås i forhold til emojier som det at markere i hvilken grad man er ansvarlig for den propositionelle mening i teksten hvad angår intensitet og ærlighed (Rathje & Hougaard 2017). Emojier er en form for tegnede adverbier, men eftersom de ofte tilføjes en tekst hvor der i forvejen er skrevet modalitet ind i meddelelsen (som i eksempel 6 med adverbierne *hvor*;

¹⁶ Modalitet realiseres også via modus, konjunktioner og syntaks (Jensen 1997:15).

dog og så), kommer de i højere grad til at virke understregende og intensiverende. I eksempel 6 pointeres og anskueliggøres afsenderens oprigtighed og engagement i sagen med den grædende emoji og de to hjerter, men emojierne kan også tilføje eller præcisere et bestemt betydningselement som i eksempel 8 hvor sætningen *Må resten af jeres liv være fredfyldt* efterfølges af to hænder holdt mod hinanden (Praying Hands) der enten understreger det ønske der er udtrykt med verbalformen *må* eller fungerer som en association til prædikatet *fredfyldt*. Hvad enten emojierne forstærker, præciserer eller markerer graden af ærlighed, er deres funktion i disse sammenhænge at markere den modalitet som afsenderen finder nødvendig for at udtrykke sin holdning til det meddele.

Selv om det må antages at afsenderen kan komme til at trykke forkert på telefonen, lige så vel som man i en samtale kan komme til at udtale noget forkert, vælger jeg som udgangspunkt at tilskrive den enkeltes valg af emoji relevans og betydning. Enhjørning-emoji'en og fiskeflaget kan umiddelbart synes overflødige, men det er min påstand at ligesom valget af tilsyneladende overflødige modaladverbier viser sig betydningsafgørende (Kotsinas 1994:71 ff.), kan valget af emoji også have en kommunikativ funktion. Alligevel er det nærliggende også at betragte emoji'er som en form for associationsleg eller passende pynt. I en spørgeskemaundersøgelse med 710 deltagere foretaget i efteråret 2016 angav 63 % af de yngre informanter, dvs. dem mellem 13 og 15 år, at emoji'er gjorde teksten sjovere, mere farverig og livfuld (Rathje & Hougaard 2017). Ser man på eksempel 8, vil emoji'erne der repræsenterer en stjerne, en fodbold og en buket måske kunne tolkes som en slags passende pynt. Det passende kendes fra retorikken som "decorum", dvs. det der passer til anledningen og som det kræver situationsfornemmelse at anvende. Eksemplet viser at afsenderen med fodbold-emoji'en har kendskab til baggrundsinformation idet den afdøde elskede at spille fodbold, samtidig med at stjernen og buketten også kan betragtes som velvalgte billeder på det man gør eller siger for at ære en afdød.

Emoji'erne kan dog også stå alene som i eksempel 7 hvor afsenderen har valgt en grædende smiley efterfulgt af to hjerter, hvoraf det ene er knust, og afsluttet med en engel-emoji. Hvilken

betydning rækkefølgen har, er det for usikkert at udtale sig om.¹⁷ Jeg vil i stedet nøjes med at konstatere at eftersom emojierne i 29 % af alle indlæggene helt erstatter verbalsproglig meddelelse, må denne type kommunikation være både funktionel og acceptabel.

Emojiernes affordans forstået som de handlemuligheder en bestemt teknologi giver brugeren (Hutchby 2001:26), viser sig i at det på telefonen er relativt nemt at finde og afkode emojierne som illustrative piktogrammer hvad der kan tilskynde den enkelte til at vælge dette fremfor at skulle finde ord for følelserne. Selv om emoji-brugen ikke kan afvises som en art økonomisering af kommunikationsformen (Hougaard 2004), er det efter min mening mindst lige så interessant at betragte emojierne som en ekspressiv kortform der rummer en form for umiddelbarhed som stemmer fint overens med mediets og situationens behov for nærvær og sensitivitet. I en kommunikationssituation hvor det konkrete valg af ord og syntaks kan synes ekstra afgørende og vanskeligt pga. det følsomme emne, opleves det åbenbart attraktivt at undgå den verbalsproglige semantiske præcision og i stedet ty til de ekspressive, men også flertydige og ikke-konventionaliserede emojier. Som små piktogrammer hvis lidenhed og karikerede udtryk gør at de umiddelbart syner uskyldige og betydningsløse, bliver de interessante fordi de på en gang giver og ikke rigtig giver betydning til kommunikationen. En lille emoji-engel som en visualisering der ikke behøver blive verbaliseret for at bliver aflæst og forstået, kan både fungere som en art passende pynt og som en udtryk for affekt og engagement.

4. Afsluttende diskussion af sorg og sygdomskommunikation på Facebook

De verbale handlinger vi udfører i forbindelse med sygdom og død, er på mange måder en ekstraordinær kommunikation fordi sprogbrugerne er i en ekstraordinær situation. Alligevel mener Christensen & Gotved at "death online might be telling us interesting things about identity work, emotional coping, and the ways in which such efforts are shared and performed socially and culturallly" (2015:2). Online interaktion

¹⁷ Emojiernes syntaks er næsten et uudforsket område og sandsynligvis endnu ikke tilstrækkeligt konventionaliseret til at man kan afgøre det.

giver os her et blik ind i situationer der i den vestlige kultur i reglen er meget private. Vi kan komme helt tæt på andres sorg og lidelse uden selv at være direkte involveret, men mange vælger faktisk at skrive kommentarer på støttesider på Facebook for derved at tage en form for del i sorgen.

Min undersøgelse af en af disse meget aktive facebookgrupper viser at deltagernes praksis både rummer rituel, affektiv og mere beskrivende kommunikation. På facebook siden der i de undersøgte tidsrum får karakter af en officiel kondolencebog (Klastrup 2014), er de faste rituelle vendinger *hvil i fred*, *RIP* og *kondolerer* udbredte symbolske handlinger der giver deltagerne mulighed for at performe medfølelse og dermed indskrive sig i og understøtte den sociale orden hvor empatisk deltagelse er en passende handling. Udtrykkene er så hyppige (3., 18. og 25. mest anvendte udtryk i de undersøgte tidsrum) at jeg mener der er grundlag for at se det som en art konventionalisering af sprogbrugen selv om det ofte er anført at online udøvelse af sorg stadig savner regler og etikette (DeGroot 2009:64). Vendingerne kan forklares som situeret sprogbrug og kan – sammen med den meget udbredte handling at sende hjerter og grædende emoji'er og tænde et lys og tage billede af det – ses som et udtryk for en begyndende etablering af sociale koder for online deltagelse i forbindelse med dødsfald. Det kan ses som en udtryk for samarbejde om at finde en måde at håndtere døden og dermed livets forgængelighed på.

Disse kortfattede rituelle vendinger og handlinger står side om side med længere, mere følelsesladede beskrivelser af den enkeltes sorgoplevelse og af afdøde og dennes nærmeste familie; særligt forældrene og broderen skildres gennem metaforer der signalerer styrke, vilje og håb og hylder familiens sammenhold og udholdenhed. Død og sorg på internettet har bevæget sig fra 'Guds vilje' til viljestærke krigere. Den epideiktiske tilgang er ikke overraskende i en kontekst hvor sammenhold er vigtig for bearbejdelsen af sorgen, men kan også analyseres som den eneste socialt acceptable måde at nærme sig og måske ligefrem invadere andres sorg på. For selv om facebookgruppen er åben og hele forløbet har været genstand for en dokumentar på DR, befinder de berørte sig i en livskrise hvor risikoen er stor for at føle sig intimideret af fremmedes forsøg på identifikation og fokus på egne følelser.

Alligevel er der mange eksempler på deltagere der primært fokuserer på at sammenligne sig med de berørte og på at beskrive deres egne oplevelser og følelser – særligt efter at have set dokumentaren på tv. Som en del af dette har jeg analyseret brugen af interjektioner fordi denne ordklasse typisk beskrives som ekspressive afsenderudtryk par excellence, og fordi interjektionerne *åh* og *puha/pyha* er overraskende hyppige i materialet. Gennem fonosemantisks analyse af interjektionerne har jeg argumenteret for at se udråbene som en form for umiddelbar og sympatisk kommunikation til de berørte om at man som beskuer lever med i familiens kamp – man er fortvivlet med de fortvivlede og jamrer med de jamrende.

Et spørgsmål der står tilbage, er dog hvorvidt de reelt berørte, nemlig de efterladte, oplever det som en invasion af fremmede der kommer med deres parasociale sorg (Klastrup 2015:159) og ventilerer egne umiddelbare følelser og laver ”affective dumping”, eller om de efterladte oplever denne kommunikation som med-følelse og som en moderne måde at performe med-lidenhed og deltagelse på fordi de lader affekten tale og dermed fremstår autentiske og nærværende. En afklaring heraf vil kræve en inddragelse af de berørte som på dette tidspunkt ikke har været mulig.

Der er ingen tegnbebegrensning på Facebook, og i dette tilfælde heller ikke umiddelbart nogen form for tidsmæssigt pres der kan forklare valget af interjektioner og emojier som økonomisering. Så hvorfor skriver deltagerne en interjektion eller en emoji når de har mulighed for at beskrive deres oplevelse eller følelser med flere ord og langt mere facetteret? Forklaringen skal sandsynligvis findes i at disse kortformer er ekspressive tegn der bliver situationstilpasset sprogbrug fordi tegnene er umiddelbart afkodelige og dermed opleves som en ”genvej til formidlingen af en følelse og et forsøg på at skabe intimitet og følelsesmæssig nærhed” (Hougaard 2013:183). Måske er fremkomsten af interjektioner og emojier et udtryk for at ”a new vernacular vocabulary of mourning” (Klastrup 2015:162) er ved at udvikle sig.

Litteratur

- Ameka, Felix (1992) Interjections: The universal yet neglected part of speech. *Journal of Pragmatics* 18:101-118.
- Brennan, Teresa (2004) *The transmission of affect*. Ithaca: Cornell University Press.
- Christensen, Dorte Refslund & Stine Gotved (2015) Online memorial culture: an introduction. *New Review of Hypermedia and Multimedia* 21, 1-2:1-9.
- Christensen, Dorte Refslund & Kjetil Sandvik (2015) Death ends a life not a relationship: timework and ritualizations at Mindet.dk. *New Review of Hypermedia and Multimedia* 21, 1-2:57-71.
- Condit, Celeste Michelle (1985) The Functions of Epideictic: The Boston Massacre Orations as Exemplar. *Communication Quarterly* 33, 3:284-299.
- DeGroot, Jocelyn M. (2014) "For Whom the Bell Tolls": Emotional Rubbernecking in Facebook Memorial Groups. *Death Studies* 38:79-84.
- DDO = *Den Danske Ordbog*: ordnet.dk (tilgået oktober 2016).
- Dresner, Eli & Susan C. Herring (2012) Emoticons and illocutionary force. *Philosophical dialogue: Writings in honor of Marcelo Dascal*. D. Riesenfel & G. Scarafale (udg.). London: College Publication:59-70.
- Egebo, Karen Sofie (2015) Sociale medier gør sorgen nemmere at kapere. *Kristeligt Dagblad* 13.2.2015. <https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjael/sociale-medier-goer-sorgen-nemmere> (tilgået oktober 2016)
- Ewans, Vyvyan (2015) Beyond words: how language-like is emoji?. <http://blog.oxforddictionaries.com/2015/11/emoji-language/> (16.11.2016).
- Garcia, Angela Cora (2013) *An Introduction to Interaction: Understanding Talk in Formal and Informal Settings*. London/New Delhi/New York/Sydney: Bloomsbury.
- Goffman, Erving (1981) Response cries. *Forms of talk*. Oxford: Blackwell:78-122.
- Grønnum, Nina (2009 (1998)) *Fonetik og fonologi. Almen og dansk*. 3. udg. København: Akademisk Forlag.
- Hansen, Erik & Lars Heltoft (2011) *Grammatik over det Danske Sprog*. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
- Herring, S. C., & A.R. Dainas (2017) "Nice picture comment!" Graphicons in Facebook comment threads. *Proceedings of the Fiftieth Hawai'i International Conference on System Sciences (HICSS-50)*. Los Alamitos, CA: IEEE:2185-2194. <http://ella.slis.indiana.edu/~herring/hicss.graphicons.pdf> (tilgået oktober 2016).
- Hougaard, Tina Thode (2004) *Nærmest en leg. En undersøgelse af sprog og interaktion i dansk webchat*. Ph.d.-afhandling, Aarhus Universitet.

- Hougaard, Tina Thode (2013) Hmmm...Interjektioner på Facebook. 14. *Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*, 11.-12. oktober 2012:167-184.
- Jakobson, Roman (1960) Closing Statements: Linguistics and Poetics. *Style in Language*. Thomas Albert Sebeok (udg.). New York/London:John Wiley:350-377.
- Jefferson, Gail (2004) A Note on Laughter in 'Male-Female' Interaction. *Discourse Studies* 6:117-133.
- Kelly, Ryan & Leon Watts (2015) Characterising the Inventive Appropriation of Emoji as Relationally Meaningful in Mediated Close Personal Relationships. Foredrag ved workshopen Experiences of Technology Appropriation: Unanticipated Users, Usage, Circumstances, and Design, 20.9.2015, Oslo.
- Klastrup, Lisbeth (2014) Anatomi af en sorgsnylter: likehunting på R.I.P sider på Facebook (og en opfordring til den danske presse). <http://www.klastrup.dk/anatomi-af-en-sorgsnylter-om-r-i-p-sider-pa-facebook-likehunting-og-den-danske-presse/> (tilgået oktober 2016).
- Klastrup, Lisbeth (2015) "I didn't know her, but...": parasocial mourning of mediated deaths on Facebook RIP pages, *New Review of Hypermedia and Multimedia* 21, 1-2:146-164.
- Knudsen, Britta Timm & Carsten Stage (2015) *Affective methodologies: Developing cultural research strategies for the study of affect*. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.
- Kotsinas, Ulla-Brit (1994) *Ungdomsspråk. Ord och stil*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Lebduska, Lisa (2014). *Emoji, Emoji, What for Art Thou?* <http://harlotofthearts.org/index.php/harlot/article/view/186/157> (tilgået 16.11.2016).
- Markham, Annette & Elizabeth Buchanan (2012) *Ethical Decision-Making and Internet Research: Recommendations from the AoIR Ethics Working Committee* (Version 2.0). <https://aoir.org/reports/ethics2.pdf> (tilgået oktober 2016).
- Miller, Hannah, Jacob Thebault-Spieker, Shuo Chang, Isaac Johnson, Loren Terveen & Brent Hecht (2016) "Blissfully happy" or "ready to fight": Varying Interpretations of Emoji. *Proceedings of the Tenth International AAAI Conference on Web and Social Media*:259-268.
- ODT = *Ordbog over det danske talesprog*: <http://odt.hum.ku.dk/form/puha/> (tilgået oktober 2016).
- Palmer, Frank Robert (1986) *Mood and modality*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pedersen, Karen Lerbech (2016) #RIP: Vi sørger i fællesskab på sociale medier. <https://www.dr.dk/nyheder/kultur/tro/rip-vi-soerger-i-faellesskab-paa-sociale-medier> (tilgået oktober 2016).

- Perelman, Chaïm & Lucie Olbrechts-Tyteca (1969) *The new rhetoric: a treatise on argumentation*. Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press.
- Rathje, Marianne & Tina Thode Hougaard (2017) Emojis in the Digital Writings of Young Danes. Under udgivelse i *8th International Conference on Youth Language 2016*.
- Schnoebelen, Tyler (2012) Do You Smile with Your Nose? Stylistic Variation in Twitter Emoticons. *University Pennsylvania Working Papers in Linguistics* 18,2:117-125.
- Semino, Elena (2015) Metaforer kan hjælpe kræftpatienter. *Videnskab.dk* (tilgået oktober 2016).
- Stark, Luke & Kate Crawford (2015) The Conservatism of Emoji: Work, Affect, and Communication. *Social Media + Society*, 1,2:1-11.
- Tække, Jesper (2016) Like love Haha. *Kommunikationsforum.dk* (tilgået oktober 2016).
- Walter, Tony (2011) Angels not souls: Popular religion in the online mourning for British celebrity Jade Goody. *Religion* 41, 1:29-51.
- Walter, Tony, Rachid Hourizi, Wendy Moncur & Stacey Pitsillides (2011) Does the internet change how we die and mourn? Overview and analysis. *Omega. Journal of Death & Dying* 64, 4:275-302.